

1. javni odziv Sveta za odziv na sovražni govor

17. marec 2015

Uvodna pojasnila o delovanju Sveta za odziv na sovražni govor

Članice in člani Sveta za odziv na sovražni govor se zelo zavedamo množice izzivov, ki jih prinaša obravnava problematike sovražnega govora v Sloveniji. Zakonodajca na več mestih prepoveduje spodbujanje sovraštva in nestrpnosti, vendar se zdi za razumevanje javnosti pogosto preveč kompleksna, razhajanja glede definicije sovražnega govora pa obstajajo tudi med strokovnjakinjami in strokovnjaki. Celotno pravno gledano gre za izmuzljiv pojav, ki ga poleg kaznivega »sovražnega govora« tvorijo tudi »nesprejemljivi govor«, za katerega prav tako obstaja določena pravna podlaga za sankcioniranje, in »neprimerni govor«, ki ga ni mogoče sodno preganjati. Svet za odziv na sovražni govor pri svojem delovanju upošteva določbe Ustave Republike Slovenije in zakonov s področja enakega obravnavanja in prepovedi javnega izražanja sovraštva, nasilja, nestrpnosti, vendar sovražni govor naslavlja širše od ozke kazensko-pravne kategorije, zato uporablja tudi definicijo Sveta Evrope, ki sovražni govor označuje kot *»vsako obliko izražanja, ki širi, razpihuje, spodbuja ali opravičuje rasno sovraštvo, ksenofobijo, antisemitizem ali druge oblike sovraštva, ki temeljijo na nestrpnosti, kar vključuje nestrpnost, izraženo z agresivnim nacionalizmom in etnocentrizmom, diskriminacijo in sovraštvom proti manjšinam, migrantom ali osebam z migrantskim ozadjem«*.

Svet za odziv na sovražni govor sestavljamo posameznice in posamezniki, ki prostovoljno in v svojem prostem času sodelujemo v poskusu naslavljanja te problematike tako, da opozarjamo javnost na primere, ki so vredni kazenskega pregona, a tudi na tiste, ki niso kazensko pregonljivi. Menimo namreč, da je predvsem primere, ko se manjšine stigmatizira in izkorišča za politične ali kakšne druge družbenosocialne bitke oziroma interese, potrebno javno naslavljanje oziroma na njih reagirati. Vloga Sveta je prav v tem, da opozarja na zanikanje pravic manjšin in marginaliziranih skupin, katerih glas je v večinski družbi v deprivilegiranem položaju. Svet torej v svojih odzivih izhaja iz vprašanja, ali gre za simbolno podrejanje, promoviranje legitimnosti neenakopravnosti, neenakega obravnavanja, diskriminacije, izključevanja, nestrpnosti, nasilja ali sovraštva. Vprašanje, kdaj in na kaj se odzivati, Svet dodatno osmišlja z večstopenjsko preverbo vsakega posameznega primera po naslednjem ključu:

- a) Ali je uperjeno proti manjšinam v širšem smislu (torej deprivilegiranim, marginaliziranim ranljivim družbenim skupinam, ki niso na položaju družbene moči)?
- b) Kdo se izreka in ali govori iz pozicije družbene moči in javnega vpliva?
- c) Kakšen je kontekst in namen sporočila? Ali ima tudi napadena skupina enake vzode, da se zaščiti pred napadi in nanje javno odgovori?
- d) Primere, ki ustrezajo prvim trem kriterijem, Svet še dodatno podrobneje preučiti.

Svet za odziv na sovražni govor je bil vzpostavljen 28. januarja 2015 v okviru projekta Z (od)govorom nad sovražni govor kot devetčlansko telo z mandatom enoletnega delovanja. Projektna skupina je predhodno izvedla več posvetovalnih aktivnosti in javnih pozivov glede prepoznavanja potrebe po odzivanju na sovražni govor in zbiranja predlogov za članstvo v neodvisnem telesu ter izoblikovanja pravil in postopkov njegovega delovanja, za katerega si želimo, da bi bilo dolgoročno oziroma trajno. Gre za poskus vzpostavitve javnega reagiranja, ki se nujno navezuje na dejstvo, da se Svet lahko odziva

na sovražni govor zgolj v skladu s svojimi omejenimi zmožnostmi. Kljub temu pa je cilj odzivov v tem, da se z javno razpravo, ki presega atomizirajoče odzive posameznih akterjev, lahko v okviru enega telesa reagira na pojave nestrpne in sovražne javne besede, tudi ko le-ti niso kazensko pregonljivi. Menimo namreč, da je treba z javno in poglobljeno razpravo v naši družbi opozarjati na pojave govora, ki bi se ga z ne-odzivanjem in ne-opozarjanjem na možne posledice sicer lahko v prihodnje kar sprejelo za primernega.

Sestava Sveta je načrtno raznovrstna, kar je rezultat poglobljenega postopka izbora izmed številnih prispelih predlogov javnosti in posvetovanja znotraj projektne skupine. Vključene so bile pripombe vseh relevantnih akterjev, predvsem organizacij civilne družbe. Poleg delovanja Sveta namreč projekt vsebuje tudi različne aktivnosti, ki se osredotočajo na lokalne akterje in ranljive (manjšinske) skupine; tematiko sovražnega govora torej skuša naslavljanje na več ravneh hkrati. Zaradi poskusa umeščanja te problematike v različne diskurze in mnogotera okolja, poleg strokovnjakov s področja prava, družboslovja in humanistike, v Svetu sodelujejo tudi osebe iz umetniške sfere, ki lahko raznovrstna občinstva (npr. mlade), dosegaajo/naslavljaajo tudi skozi karikaturu, ilustracijo ali glasbo.

Ves čas svojega delovanja Svet zbira tudi zunanje pobude oziroma opozorila na primere, ki se ljudem zdijo sporni in vredni javnega odziva. Konstruktivnih komentarjev in strokovne kritike ne zavračamo, temveč sprejemamo vsakršne odzive, ki lahko doprinesejo k dodatnim premislekom in uspešnemu delovanju Sveta.

Svet je v prvem mesecu delovanja prejel oziroma obravnaval 5 pobud/primerov. Sledi naš odziv nanje:

1. Članek Pavla Ferluge *Antisemitizem kot dogma* (Demokracija, 5. marec 2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 5. marca 2015 prejel pobudo za odziv na kolumno avtorja Pavla Ferluge z naslovom *Antisemitizem kot dogma*. Kolumna je bila objavljena v tedniku Demokracija 5. marca 2015. Svet je kolumno obravnaval 6. marca 2015 in soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za odziv. V nadaljevanju podajamo podrobnejšo obrazložitev mnenja, ki ga je po posvetovanju in usklajevanju Svet sprejel 13. marca 2015.

Avtor Pavel Ferluga v kolumni *Antisemitizem kot dogma* razširja in spodbuja predsodke in sovraštvo do islama in muslimanov. Prikazuje jih kot grožnjo obstoju »krščanske civilizacije« v Evropski uniji in poziva k njihovi odstranitvi iz evropskega prostora. Najprej piše o »islamističnih skrajnejših« in njihovem terorizmu kot »zločinski organizaciji«, vendar v nadaljevanju tudi sam islam označuje za »zločinsko religijo«, »islamski svet« za »zločinskega sovražnika«, piše o »nesramnem muslimanstvu« in poziva k fizičnemu uničenju in prepovedi »islamskega načina življenja« v Evropski uniji. Avtor razglašča večvrednost krščanstva nad islamom, kolumno pa zaključí s pozivom, da se »spravi vse muslimane na ladje in jih pošlje domov«.

Glede na to, da je zapis objavljen v slovenskem jeziku in v mediju, ki izhaja in nagovarja bralke in bralce v Sloveniji, gre za hujskaštvo proti islamski skupnosti, ki je manjšinska verska skupnost v Sloveniji. Gre tudi za odkrit poziv k izobčenju in izgonu enakopravnih državljanov in državljanek, prebivalcev in prebivalk Republike Slovenije.

Ocenjujemo, da sestavek Pavla Ferluge ustreza definiciji sovražnega govora, kot ga opredeljuje Svet Evrope, saj javno širi, spodbuja in opravičuje sovraštvo, ki temelji na nestrpnosti do manjšinske verske skupnosti.

Glede na to, da je kolumna Pavla Feruge objavljena v tedniku Demokracija, ki ga izdaja podjetje v lasti politične stranke – Slovenske demokratske stranke (SDS), imajo sovražni govor in hujskaški pozivi, uperjeni proti pripadnikom manjšinske skupnosti v Sloveniji, še dodatno težo.

Menimo, da je ta zapis potrebno obravnavati tudi pri organih Republike Slovenije, pristojnih za presojo elementov za kazenski pregon po 297. členu Kazenskega zakonika, ki za kaznivo dejanje šteje »javno spodbujanje ali razpihovanje narodnostnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva, razdora ali nestrpnosti...«

2. Razpravi poslanca državnega zbora (Državni zbor, 21. in 22. januar 2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 19. februarja 2015 na lastno pobudo obravnaval razprave poslanca Zvonka Laha (SDS) in soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za odziv. V nadaljevanju podajamo obrazložitev mnenja, ki ga je po posvetovanju in usklajevanju Svet sprejel 13. marca 2015.

Poslanec državnega zbora je v razpravi o tretjem poročilu o položaju romske skupnosti v Sloveniji na seji Odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo 21. januarja 2015 razpravljal predvsem o težavah sobivanja okoliških prebivalcev in Romov v okolici Novega mesta. Ko je govoril o sprejemanju prostorskih načrtov občin in o zemljiščih, ki bi bila namenjena za gradnjo Romom, je rekel tudi »... tako kot je kolega prej povedal, čim dlje stran od naselja, bodo nekaj našli, če bo to v redu. Da bodo vplivi čim manjši oziroma vsaj izven dometa kakšne puške«. Podobno je ponovil naslednji dan na seji Komisije Državnega zbora za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti 22. januarja 2015, ob obravnavi Drugega nacionalnega poročila Republike Slovenije za Univerzalni periodični pregled 2014, seznanitev z ustnim zagovorom in prejetimi priporočili. Takrat je izjavo ponovil z besedami: »Jaz sem včeraj povedal, da dajmo načrtovati romska naselja v drugih naseljih saj toliko stran izven puškinega dometa«. Obe izjavi sta citirani na podlagi magnetogramov sej na spletni strani državnega zbora <http://www.dz-rs.si>.

Takšne razprave so še posebej zaskrbljujoče, ker prihajajo iz najvišjega zakonodajnega telesa v državi in dajejo slab zgled za druge razprave o tej temi v javnosti. Zaskrbljujoč je tudi neodziv predsedujočih na sejah na takšne razprave. Na prvo izjavo so se odzvali predvsem navzoči vabljene predstavniki romske skupnosti, ki se ob takšnih razpravah gotovo niso mogli počutiti kot enakovredni in sprejeti člani družbe.

Svet za odziv na sovražni govor ocenjuje obe razpravi poslanca kot nesprejemljivi, saj je iz njegovih razprav mogoče razumeti, da podpira segregacijo, to je ločitev Romov in romskih naselij iz večinske družbe, saj naj bi bila, po njegovem, romska naselja oddaljena od drugih naselij vsaj za »puškin domet«. To pa pomeni politiko izključevanja in ne vključevanja Romov v družbo in njihovega prikazovanja predvsem kot izvor problemov, nasilja in ogrožanja sosednjega, večinskega prebivalstva.

3. Spletna stran 24kul.si

Svet za odziv na sovražni govor je 29. januarja 2015 prejel pobudo za obravnavo spletne strani www.24kul.si v celoti, vzorčno pa je prijava izpostavila šest posnetkov zaslonov objavljenih tekstov, in sicer: *Amnesty international: Otroci, kaj če bi spremenili spol (13. 1. 2015); Hvala vsem, ki pomagate žrtvam splava (19. 1. 2015); Matere, so žrtve splava: depresija, odvisnosti, samomorilnost! (4. del) (26.*

1. 2015); Šolski inšpektorat: *Prepoved vstopa skritim homoseksualnim aktivistom v osnovne šole!* (6. del) (19. 1. 2015); *Homoseksualna partnerja sta se spolno izživljala nad 6 let starim posvojenim sinom!* (6. 1. 2015); 20. 1. 1952: *Obletnica zažiga škofa Antona Vovka!* (20. 1. 2015).

Prijavitelj navaja, da je omenjena spletna stran »v celoti namenjena kvazi-znanstvenemu širjenju homofobije, seksizma, zatiranju nebinarnih spolnih identitet, proslavljanju znanih nacistov (npr. škofa Vovka), itd. Prispevki žalijo pravico žensk do abortusa in podpornike evtanazije. Pojavljajo se izrazi skrajne neosveščenosti, npr. enačenje homoseksualnosti s pedofilijo.«

Svet je prijavo obravnaval na prvem zasedanju, 19. februarja 2015, dokončno odločitev pa sprejel na dopisni seji 13. marca 2015.

Ali besedila, objavljena na omenjeni spletni strani, promovirajo legitimnost neenakopravnosti in diskriminacije, izključevanja, nestrpnosti, nasilja ali sovraštva?

Analiza besedil z omenjene spletne strani pokaže, da večinoma anonimni avtorji oz. avtorice problematizirajo in zagovarjajo omejitve ustavne pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, da zavzemajo izrazito odklonilno stališče do v Sloveniji uveljavljene in medicinsko podprte uporabe kontracepcijskih sredstev, nasprotujejo zakonski enakopravnosti ter odpravi sistemske diskriminacije istospolnih parov in družin, nasprotujejo sodelovanju šol z nekaterimi nevladnimi organizacijami in zavračajo nekatere postulate avtonomije strokovnih delavcev in delavk v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, ter širijo idejo o t. i. teoriji oz. ideologiji spola, s katero naj bi »radikalni homoseksualni aktivisti« rušili normalni družbeni red tradicionalnih »vrednot in družbene morale«.

Avtorice in avtorji v tekstih posegajo predvsem po naslednjih sredstvih:

1. negativno vrednotenje družbenih pojavov in gibanj, ki so kritični do tradicionalistične ureditve družbe (npr. feminizma, LGBT-gibanja, kritične analize patriarhata oz. heteronormativnosti), s stilno zaznamovanimi, največkrat slabšalnimi jezikovnimi sredstvi (npr. aktualizmi: »radikalni homoseksualni aktivisti«);
2. ustvarjanje klime strahu in moralne panike z reproduciranjem idej o teoriji zarote (npr. v tekstu *Nujno preberite: 13 grozljivih posledic sprememb ZZZDR* (25. 2. 2015): »Starši v javnih in zasebnih šolah ne bodo mogli več vzgajati svojih otrok v skladu s svojim prepričanjem«, »Javni uslužbenci, ki se ne bodo strinjali z radikalno LGBT ideologijo, bodo odpuščeni«, »Verske skupnosti bodo morale imeti LGBT certifikate, v kolikor bodo hotele kandidirati na javnih razpisih za obnovo kulturne dediščine«);
3. napačno ali pomanjkljivo interpretiranje raziskav in zakonodaje (npr. tekst *Peta obletnica: Barbara Kastelec je bila ena prvih žrtev aktivistov teorije spola* (2. 2. 2015), ki reinterpreтира pred Novinarskim častnim razsodiščem že dokazano zlorabo in napačno navajanje podatkov znanstvenih raziskav, zamolčanje pomembnih informacij iz raziskav, in vsebuje napačno navajanje podatkov o zakonodaji o homoseksualni porokah v Evropi s strani novinarke Barbare Kastelec).

Analiza tekstov pokaže, da le-ti nikjer neposredno ne zagovarjajo legitimnosti nestrpnosti, nasilja ali sovraštva, je pa klima, ki jo ustvarjajo z uporabo jezikovnih sredstev in gradnjo argumentacije izrazito sovražna in nestrpna do nekaterih družbenih manjšin in družbenih pojavov (npr. homoseksualnosti, feminizma), kar lahko dolgoročno spodbudi nasilje nad tematiziranimi družbenimi skupinami. Brez dvoma pa, čeprav zakrito v leporečje ščitenja tradicionalnih vrednot, besedila, objavljena na omenjeni spletni strani, promovirajo legitimnost neenakopravnosti, diskriminacije in izključevanja.

Ali so besedila, objavljena na omenjeni spletni strani uperjena proti manjšinam v širšem smislu (torej depriviligiranim, marginaliziranim ranljivim družbenim skupinam, ki niso na položaju družbene moči)?

Analiza besedil, objavljenih na omenjeni spletni strani, pokaže da so teksti uperjeni proti vsaj dvema depriviligiranim družbenima skupinama:

1. ženskam, posebej tistim, ki ne ustrezajo tradicionalnim konceptom ženskosti in ženstvenosti (npr. tiste, ki se odločijo za prekinitev nosečnosti)
2. gejem, lezbijkam, biseksualnim in trans osebam.

Pri naslavljanju žensk (npr. v tekstih, ki tematizirajo abortus) gre za izrazito vzbujanje krivde, viktimizacijo in patologizacijo žensk, ki prekinejo ali nameravajo prekiniti nosečnost. To sta po mnenju Sveta strategiji podrejanja, kar je ena ključnih značilnosti sovražnega govora. Prispevek s pozivom k molitvi implicitno sporoča ženskam, da je abortus moralno sprevrženo dejanje: cilj javnega pozivanja k molitvi ni molitev sama, ampak vzbujanje in/ali poglobljanje občutka krivde pri ženskah. Poziv implicitno degradira ženske, saj problematizira njihovo osebno odločitev, jo razglasi za problem skupnosti tistih, ki nasprotujejo abortusu, in poziva k intervenciji. Ta se dejansko ne konča pri zasebni molitvi, ampak se je preselila celo pred Ginekološko kliniko v Ljubljani. Prispevek *Matere so žrtve splava: depresija, odvisnost, samomorilnost!* (4. del) (26. 1. 2015) pristransko izbira raziskave o vplivu abortusa na mentalno zdravje žensk in nekorektno povzema njihove rezultate s tem, ko statistične povezave interpretira kot vzročne.

Besedila pri naslavljanju istospolno usmerjenih položaj marginalizirane družbene skupine subvertirajo in ga prikazujejo kot položaj družbene moči. Aktiviste za človekove pravice gejev, lezbijk, biseksualnih in trans oseb, ki delujejo v nevladnih organizacijah in se zavzemajo za odpravo sistemske diskriminacije istospolnih parov in družin, prikazujejo kot bogate »radikalne homoseksualne aktiviste«, ki bodo prek vplivnega gejevskega lobija uničili sedanjo, na tradicionalnih vrednotah utemeljeno družbeno ureditev. Teksti prikazujejo homoseksualce kot sprevržene in nemoralne, njihovo spolno usmerjenost, življenjske skupnosti, ureditve, izbire in stile pa patologizirajo (npr. z namernim vzporejanjem homoseksualnosti s pedofilijo). Z vsem tem soustvarjajo zastrašujoče, sovražno, ponižujoče, sramotilno in žaljivo okolje za istospolno usmerjene ter žalijo njihovo dostojanstvo.

Analiza nekaterih tekstov na omenjeni spletni strani kaže, da so le-ti namerno uperjeni proti vsaj dvem družbenim manjšinam: ženskam in istospolno usmerjenim.

Kakšen je družbeni položaj avtoric in avtorjev besedil, objavljenih na omenjeni spletni strani?

Pri priloženih vzorčnih besedilih avtorstva ni mogoče določiti. Podobno velja pri večini besedil objavljenih na omenjeni spletni strani, bodisi zato, ker avtorice in avtorji niso podpisani, bodisi zato, ker so podpisani samo z verzalkami.

Z gotovostjo pa je mogoče ugotoviti, da je obravnavana spletna stran v lasti Zavoda za družino in kulturo življenja KUL.si. Na dnu strani najdemo pojasnilo: »Spletna stran 24kul.si je interna spletna stran zavoda in Civilne iniciative za družino in pravice otrok, namenjena izključno informiranju svojih članov in simpatizerjev«. Spletna stran je, kljub obrazložitvi, javna, splošno dostopna in ni prijavljena v razvid medijev.

Po podatkih izpisa Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve je bil Zavod KUL.si s poslovnim naslovom na Tržaški cesti 85 v sodni register vpisan 14. 4. 2009. Njegov ustanovitelj in zastopnik je Tadej Strehovec. Pater dr. Tadej Strehovec je tudi generalni tajnik Slovenske škofovske konference in predsednik Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci.

Odgovorna oseba nosilca analiziranih tekstov je torej oseba, ki zaseda ugleden, vodstveni položaj pri največji registrirani verski skupnosti v Sloveniji, tj. katoliški cerkvi. Gre za javno osebnost, ki se, kot govorec institucij katoliške cerkve in kot strokovnjak, pogosto pojavlja v medijih, stališča katoliške cerkve pa pogosto zastopa tudi pred državnimi institucijami, npr. v državnem zboru. Svet ugotavlja, da je odgovorna oseba spletne strani v obravnavi na odgovornem položaju največje verske institucije v državi z izrazito družbeno močjo.

Besedila objavljena na spletni strani 24kul.si torej promovirajo legitimnost neenakopravnosti, neenakega obravnavanja, diskriminacije in izključevanja; uperjena so proti dvema depriviligiranima, marginaliziranima, ranljivima družbenima skupinama, ki nista na položaju družbene moči; družbeni položaj odgovorne osebe nosilca besedil pa je ugleden položaj družbene moči. Svet zato ocenjuje, da temeljna sporočila, ki jih generirajo besedila, objavljena na omenjeni spletni strani, ustrezajo kriterijem definicije sovražnega govora Sveta Evrope. Svet z zaskrbljenostjo ugotavlja, da bi sporočila, ki jih tovrstna besedila reproducirajo, posredno lahko privedla do nestrpnih in nasilnih dejanj nad ranljivimi skupinami, ki jih besedila obravnavajo.

4. Spletna stran bojkot.si

Svet za odziv na sovražni govor je prejel pobudo za odziv na spletno mesto www.bojkot.si, ki jo je obravnaval na seji 19. februarja 2015. Svet je soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za odziv. Sledi podrobnejša obrazložitev mnenja, ki ga je po posvetovanju in usklajevanju Svet sprejel 13. marca 2015. (Opomba: spletna stran je trenutno nedosegljiva.)

Spletna stran poziva k bojkotu ustanov in lokalov, ki predvajajo glasbo s področja nekdanje Jugoslavije ter spodbuja sporočanje imen in naslovov teh lokalov in uradov, pa tudi oseb (»vseh in vsega, kdor in kar izvaja raznarodovanje Slovencev«). Poziv na bojkot vsebuje trditve, da predvajanje te glasbe (»jugo glasbe«) predstavlja grožnjo za obstoj slovenskega naroda in da je del načrta za »uničenje« in izginotje slovenske države. Spletna stran že vsebuje seznam in podatke o nekaj prijavljenih lokalih, medijih, bencinskih servisih itn., ter pri tem v enem primeru poleg lokacije in fotografije objekta navaja tudi konkretno ime ene izmed zaposlenih (ki da v lokalu izbira glasbo »za svojo dušo, v glavnem balkansko«).

S pozivom k bojkotu in spodbujanjem k prijavljanju imen in lokacij ter ustvarjanjem javnega seznama tistih, katerih početje je hkrati prikazano kot tisto, ki »izvaja kulturocid nad slovenskim narodom«, kar povzroča »raznarodovanje Slovencev« in kar je del načrta za uničenje slovenske države, spletna stran razdeli javni prostor na dvoje – »nas« žrtve in »njih«, ki so za »naš« obstoj nevarni, ter na tej delitvi mobilizira in organizira čustva ogroženosti »nas« (tj. Slovencev) v ukrepanje »proti njim« (tj. »jugonostalgikom«).

Zato ima retorika, ki jo spletna stran uporablja v zagovor bojkota, mobilizacijski učinek. Javno evidentiranje tistih, ki so hkrati predstavljeni in izpostavljeni kot grožnja obstoju slovenskega naroda in države, ni zgolj dejanje retoričnega označevanja. Ozadje poziva je več kot »zgolj« nasprotovanje določeni zvrsti glasbe, saj glasbeno zvrst opredeli le na način etnične oz. kulturne ločnice.

Izrečni in večkratni poudarki spletne strani, da »ničesar in nikogar ne sovražimo«, temveč da gre za obrambo pred tistimi, ki »nas« ali »naše« uničujejo, je znana retorična strategija zanikanja (v smislu »mi nismo nestrpni«, »mi nismo rasisti« ipd.). Zavajajoče pri takšnih strategijah je, da načrtno spregledajo umeščenost večine v vrh hierarhije znotraj nacionalne države, kjer je zagotovljen

privilegiran položaj slovenskega naroda in jezika. Zaščito slovenske glasbe v radijskih in televizijskih programih v Sloveniji namreč že ureja medijska zakonodaja s predpisanimi dnevnimi kvotami (od 20 do 40 odstotkov). Instrumenti kulturne in medijske politike so tudi ustrezen okvir za urejanje teh vprašanj.

Spletna stran www.bojkot.si torej govori s pozicije večinskega naroda in poziva k bojkotu nečesa, kar je manjšinsko, utemeljujoč logiko delovanja v neorasistični retoriki ogroženosti »lastne kulture«. Pozivanje k akcijam, ki temeljijo na stigmatizaciji določenih kulturnih praks, zlasti tistih, ki se jih tradicionalno v slovenskem javnem prostoru prikazuje kot balkanske, jugoslovanske, »južne« ipd. (v smislu nazadnjaške), in kot grožnja slovenskemu narodu in državi, ocenjujemo kot skrajno neprimerne in skrb zbujujoče, saj zanikajo večkulturnost ter posegajo v pravice manjšin, jih razvrednotijo in postavijo v manjvredni položaj.

5. Irena Vadjal – komentar tedna

(Spletna stran politične stranke Nova Slovenija, 20. februar 2015)

Svet za odziv na sovražni govor je 22. februarja 2015 prejel pobudo za odziv na članek na spletni strani Nove Slovenije, ki ga je napisala Irena Vadjal v rubriki Komentar tedna. Svet je članek obravnaval 6. marca 2015 in soglasno sklenil, da primer vsebuje potrebne elemente za odziv. V nadaljevanju podajamo obrazložitev mnenja, ki ga je po posvetovanju in usklajevanju Svet sprejel 13. marca 2015.

Članek so kmalu po objavi na spletni strani umaknili in danes ni več dostopen javnosti, na Twitterju pa so tudi hitro po objavi zapisali, da gre v Komentarju tedna za osebna stališča piscev. Stranka N.Si se je tako očitno želela distancirati od razmišljanj članice Izvršilnega odbora stranke.

Prijavitelj je v prijavi izpostavil najbolj udarne dele besedila, ki so reakcija članice Nove Slovenije na spremembo zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Irena Vadjal je v tekstu med drugim zapisala, da istospolni pari uničujejo družino, da bodo ob uzakonitvi porok istospolnih partnerjev nato v Sloveniji legalizirali še poligamijo, zoofilijo, kar je mogoče razumeti kot grožnja, ki naj mobilizira ljudi, ki so proti izenačitvi istospolnih porok s heterspolnimi.

Avtorica homoseksualnost označuje za nemoralno početje. S citiranjem svetega pisma se celo ustvarja občutek, da avtorica poziva k nasilju, saj citira del, ki govori o tem, da je treba usmrtiti tiste, ki »ležijo z moškim, kakor se leži z žensko«. Irena Vadjal ima vsekakor pravico do svojega mnenja in javne izpostavitve svojih stališč. Problematično pa je, da v zapisu navaja, da biblija zahteva smrt za greh homoseksualnosti. Sveto pismo je zgodovinsko, kulturno in versko pomemben dokument, ne more pa biti usmeritev za sprejemanje zakonodaje na družinskem področju v 21. stoletju, še posebej ne v sekularni državi.

Irena Vadjal med drugim tudi navaja, da istospolne zveze trajajo le dve leti, da si homoseksualci želijo, da bi njihov način življenja postal slog vseh ljudi, da je v istospolnih zvezah več nasilja kot heteroseksualnih, da hoče homoseksualni lobi uničiti zakonsko zvezo kot tako, ali da priznavanje istospolnih porok vodi v poligamijo. V članku se tudi sklicuje na študije o zakonski zvezi in ločitvah, vendar ne citira konkretno nobenih raziskav, kar bralcu onemogoča, da preveri verodostojnost njenih trditev.

Zapis je zaničevalen tudi do otrok, ki živijo v enostarševskih družinah. Avtorica odvzame starševsko sposobnost materam samohranilkam in očetom samohranilcem, otrokom v teh družinah pa pripíše nezmožnost razvijanja družbeno sprejemljivih vrednot.

Za članek lahko sklenemo, da je izrazito homofoben, saj pod nobenim pogojem ne priznava različnosti in zagovarja nestrpnost do homoseksualcev. Razbrati je, da avtorica zagovarja stališče, da istospolno usmerjenim osebam ni potrebno priznati nobenih pravic. Še več, »drugačnost« prikazuje kot nemoralno, izrazoslovje pa apelira na somišljenike, da je potrebno ta »greh« obsojati in ga zatirati. Homoseksualce avtorica brez dvoma diskriminira, saj istospolne pare izrazito neenako obravnava v primerjavi s heterospolnimi pari, jim pripisuje izprijenost in družbeno škodljivost.

Tovrstna diskriminacija je ravnanje, ki ogroža uresničevanje in uveljavljanje človekovih pravic, saj istospolno usmerjene ljudi obravnava manj ugodno kot druge v primerljivi situaciji in na ta način razpihuje in opravičuje sovraštvo, ki temelji na nestrpnosti do istospolno usmerjenih ljudi. To ustreza definiciji sovražnega govora Sveta Evrope. Svet za odziv na sovražni govor tako ocenjuje, da je govor Irene Vadnjal s pozicije prevladujoče (katoliške) večine uperjen proti manjšini, da poziva k poniževanju, da je avtorica svoje sovražno stališče izrekla s pozicije moči preko objave na spletni strani parlamentarne stranke, in da konteskt sporočila lahko umestimo v polje diskriminacije in homofobije.

**Svet za odziv na sovražni govor smo
(po abecednem vrstnem redu):**

Mitja Blažič
Zlatan Čordić – Zlatko
Ciril Horjak – dr. Horowitz
Metka Mencin Čeplak, *podpredsednica Sveta*
Lija Mihelič
Brankica Petković
Nataša Pirc Musar, *predsednica Sveta*
Jernej Rovšek, *podpredsednik Sveta*
Lea Širok

Vse odločitve Sveta so bile sprejete soglasno, Mitja Blažič se je izločil iz odločanja v primeru spletne strani Kul24.si.